

Miközben búcsúzunk, Lajos bácsi csodálatát fejezi ki azon fiatal egyházzenesek iránt, akik önzetlenül, kevés megbecsüléssel, sőt néha gáncsoskodások mellett, de töretlen kedvvel akarnak ma az egyházzene ügyéért valamit tenni. Én meg hazafelé arra gondolok, hogy az ő 73 éves szolgálata kapott-e elég megbecsülést egyházától, melyhez mindig is hűséges maradt?

Merczel György

* * *

Tavaszi és nyári teendők az orgonán

Az orgonisták és kántorok részéről a hangszer karbantartása is gondos tevékenységet igényel. A tavasz közeledtével a nedvességtől, párától eredő leggyakoribb hibák pl. a faszervezetek dagadása, a fasípok magréseinek elzáródása, ami hangolási és intonálási problémákat okoz; a manuál- és pedálbillentyűzet megszorulása a vezetőszőgekben, ami a traktúra beragadását okozhatja; a regisztermechanika is nehezebben működik; a vasbetonboltozatú templomokban és termekben, ahol igen magas a páratartalom és emiatt a lecsapódás, a lábzatokon gombásodás, az orgonán belül a bőrizött, filcezett és enyvezett részek rothadása következhetik be. Ezeket a hibákat az istentiszteletet utáni hosszabb szellőztetéssel tudjuk orvosolni. A traktúra túlszabályozottsága esetén a játszóasztalnál vissza lehet engedni a traktúrát (amennyiben az orgonista kellő ismerettel rendelkezik, mert a szabályozás mértéke csak minimális lehet, túlzott elszabályozás esetén már a kopulaszerkezet is elmozdulhat). Húsvét előtt a nyelvregisztereket szokás meghangolni, a hibapló vezetése továbbra is kötelező. Június első heteiben feltölthetjük a vízestálakat.

Nagy szárazság és a hosszantartó hőség épp oly ellensége az orgonának, mint a nedvesség. Nyári időszakban a közvetlen napsugarak szintén károsak, a napfény ellen – ott ahol kell – függönnyel védekezhetünk. A szellőztetést – ha lehet – kora reggel és késő este végezzük. A templom és a kórus takarításakor kerülni kell a száraz sepregetést és a porszívózást is. Az utóbbit azért nem ajánlom, mert a legtöbb templom „ókori porfúvóval” rendelkezik, amiből a beszívott por, a takarítószemélyzet teljes megdöbbenésére, rakoncátlanul a templom légtérébe kerül, és ez a későbbiekben a sípok ajkain található meg, ami elhangolódáshoz vezet. Szintén az előbbi hibát eredményezi a fasípok bőrizött dugóinak az összeszáradása is. A nyári meleg és száraz levegő a szerkezeteken és a sípokon a fent említettekkel ellenkező problémákat okozhatnak: a regisztermechanika könnyebb; nagy a holtjáték (a hang esetleg nem szólal meg); a manuál és pedálbillentyűzet játéka megnőhet: itt utánszabályozás lehetséges, de vigyázzunk az üresjárat megtartására. Ha az avatott muzsikás az említett hibákkal nem tud megbirkózni, akkor az egyházi vezetésnek jeleznie kell a problémát és szakembert kell hívni.

Várad István
orgonaépítő-mester